Štev. 19. V Ljubljani, 8. maja 1908. XLVIII. leto.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:
Uredništvo Učiteljskega Tovariša v Idriji.
Rokopisov ne vračamo.
Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . . 8 K
pol leta . . . . . 4 „
četrt leta . . . . . 2 „
posamezne številke po 10 h.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste,
če se tiska enkrat . . 14 h
„ „ „ dvakrat . . 12 „
„ „ „ trikrat . . 10 „
za nadaljna uvrščenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto.
Priloge poleg poštnine 6 K.

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:
Upravništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani, Gradišče št. 2.
Poštna hranilnica št. 53.160.
Reklamacije so proste poštnine.

Iz Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev.

Slov. in istrsko-hrvaškemu učiteljstvu!

Po sklepu upravnega odbora Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev v seji dne 15. aprila 1908 se bo vršila letošnja

XX. glavna skupščina

dne 6., 7. in 8. septembra 1908 v Gorici

z izletom v Videm-Čedad-Kobarid-Libušna-Vrsno.

Predlogi in predavanja za glavno skupščino, delegacije in sekcije se morajo prijaviti do 1. avgusta t. l. podpisanemu vodstvu; obenem naj se naznani dotični govornik. Poslane teme razglasimo takoj, ko se nam vpošljejo.

Dosedaj je zglašena tema: Šola in kmetijsko vprašanje.

Cenjene gg. predsednike „Zavezinih društev“ vljudno prosimo, da uvrste v vzpored enega prihodnjih zborovanj volitev delegatov, v vzmislu § 7 lit. e) Zavezinih pravil. Delegati naj se prijavijo vsaj do 25. avgusta t. l. **Izvolite delegate, ki se bodo glavne skupščine tudi res udeležili, da bo vsako društvo častno zastopano.** Kdor že ve naprej, da ne pojde v Gorico, naj se ne pusti voliti.

Društvene izkaze dobe gg. predsedniki kmalo v roke. Izvolite jih izpolniti in prav zanesljivo vrniti do 25. avgusta t. l., da bo mogel „Zavezin“ tajnik izdelati svoje poročilo.

Gg. blagajnike „Zavezinih“ društev pa prosimo, da pošljejo blagajniku letni donesek do konca maja t. l.

Po soglasnem sklepu lanske delegacije v Radovljici se je določil znesek za upravno leto 1907/08 od vsakega pravega člana 1 K, od vsakega podpornega pa 50 h.

Pozivljamo že sedaj vse napredno učiteljstvo, naj se udeleži letošnje glavne skupščine v najmnogobrojnejšem številu. Vsak zaveden učitelj in zavedna učiteljica naj pohiti v Gorico tiste dni!

Vodstvo „Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev“.

Predsednik: **L. Jelenc.** Tajnik: **Drag. Česnik.**

Ne tlačanimo več!

○ „Vsak delavec je vreden svojega plačila“, pravi pregovor. In če ta pregovor povsod upoštevajo, ga nikakor ne upoštevajo pri učiteljskem stanu. Vsi faktorji so še dandanes mnenja, da lahko učiteljstvo dela tisoč del, a izhaja naj sijajno s svojo plačo. Stari Grki so v resnici imeli prislovico, da je oni človek najpopolnejši, ki najmanj potrebuje. Mogoče je ta prislovica imela veljavo v onih časih, a v današnjem prozajiškem času velja reklo: Mož velja toliko, kolikor plača.

Noben stan ne tlačani toliko kakor ravno učiteljski. Tu ne mislimo na ono narodno delo, ki ga opravljamo slovenski učitelji na polju narodne prosvete, temveč tu imamo v mislih delo, ki ga nam nalagajo razne oblasti ob raznih prilikah.

Vsak drugi stan je prišel do edino pametne in pravilne poti, da bodi delavec plačan za svoje delo. Oglejmo n. pr. c. kr. uradnike. Kje li dobite tu še kakega takega naivneža, ki bi hotel to ali ono delo izvršiti izven urada in preko svojega uradno določenega časa. Kar store ti ljudje izven urada in preko uradno določenega časa, store vse le proti gotovemu plačilu. In bodisi tu zadnji najvišji uradnik, najpriljubnejši glavar ali pa prvi dvorni svetnik. Ti ljudje zahtevajo prvič dnevnino in drugič voznino, in sicer za II. razred, nikdar ne za III. razred.

Popolno pravilno!

Če pošlje država kakega uradnika v ta ali oni kurs, ga pošteno plača. Saj imajo celo oni slavnoznani celjski kursovci svoje dijete. Le slovenski učitelji smo še vedno tako naivni, da delamo vse za „božji lon“, kar nam naložé razne oblasti, ki ni najčešče prav nič v zvezi s šolskim delom. Dalje se kar tepemo, kdo pojde v ta ali oni tečaj, ki ga ustanove ali priporočajo razne korporacije, razne c. kr. oblasti.

In tu je treba napraviti takemu delu in takemu obiskovanju raznih kursov enkrat konec. Ako hočejo višje oblasti, da izvršimo to ali ono delo ob izven šolskemu pouku določenem času, dobro, delajmo, ali plačani hočemo biti. Ako hoče c. kr. oblast, da obiskujemo ta ali oni tečaj, dobro, gremo, ali povrnite nam vožnjo, in plačajte nam običajno dnevnino.

Ozreti se hočemo sedaj le na nekaj takih slučajev, kjer nas višje oblasti hočejo uporabiti za tlačane.

V prvo se hočemo dotakniti takozvanih „sirotinskih svetov“. Ti sirotinski sveti so se ustanovili v najnovejšem času skoro pri vseh sodiščih, kjer sodelujemo tudi slovenski učitelji. Res je, da novi šolski in učni red želi, da sodeluj učiteljstvo pri teh „sirotinskih svetih“. A novi učni in šolski red ne zahteva nikjer, da učitelj potuj na svoje stroške s svojega doma na sedež okrajnega sodišča ob vsakem vremenu in pri vsaki daljavi. Noben paragraf dalje ne zahteva, da čakaj na sedežu okrajnega sodišča mogoče poldneva ali ves dan tešč ali na svoje stroške — ko imaš doma družino, ko dobiš doma veliko ceneje hrano. Ako hočete, da sodelujemo pri teh „sirotinskih svetih“, dobro, sodelujemo, a prvi pogoj je, plačajte nam potnino in dnevnino. Zato pozivljamo tem potom vse slovensko učiteljstvo, stavite pri prvi seji „sirotinskega sveta“ te zahteve, drugače se zahvalite za to delo. — Prepričani smo, da nas bodo v tem ali onem listu trgali zaradi tega, a pripomnimo le sledeče: Vsako delo je vredno plačila. —

Pred kratkim je kranjski c. kr. deželni šolski svet izdal odlok z dne 27. februarja 1908, št. 1044, kjer naznanja, da je c. kr. naučno ministrstvo odredilo z odlokom z dne 21. februarja 1908, št. 2735, da se na Dunaju vrši štiritedenski učni tečaj za slepce. Odlok pravi dobesedno: „Die Gewährung von Unterstützungen aus Staatsmitteln kann mangels verfügbarer Mittel nicht in Aussicht gestellt werden.“

Slovensko učiteljstvo — za nas ta tečaj ne eksistuje!

Dalje: Tisti c. kr. dež. šol. svet je razposlal odlok z dne 7. januarja 1908, št. 42, da se vrši v Ljubljani tečaj za prostoročno risanje po novi metodi od dne 20. avgusta do 10. septembra 1908. — C. kr. naučno ministrstvo pravi doslovno: „Es erscheint wünschenswert, daß aus jedem Bezirke zwei besonders geeignete Lehrkräfte in den Kurs aufgenommen werden. — Taggelder und Reisekostenentschädigung können den Kursteilnehmern ob mangels an verfügbaren Mitteln nicht gewährt werden.“

Država je imela lansko leto menda 146 milijonov kron prebitka. In ako je država lahko pred kratkim izplačala državnim poslancem za njih delo, ki so ga delali na trimesečnem dopustu doma, nekaj nad **1 milijon 700 tisoč kron,** menimo, da tudi lahko utrpi par stotakov za ubogo slovensko učiteljsko paro. Ker pa ve, da se med slovenskim učiteljstvom dobe še taki bedaki, ki prostovoljno tlačanijo, izdaja take odloke. Naša parola bodi: Država, ako hočeš imeti dobre risarje — **plačaj!** — In kakor je dotičnik plačan, ki prevzame ta pouk, tako naj plača tudi udeležence teh tečajev.

Bodite prepričani, tovariši, da bo država takoj pokazala krone, kakor hitro bo izprevidela, da ne dobi več takih kalinov, ki bi hoteli tlačaniti. Naša deviza je: Čas tlačanstva je minul!

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodonosno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani.
registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca aprila: **K 69.687·93.**

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštnih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Praznik slov. štajerskega učiteljstva.

(Konec.)

Socialni odsek „Zveze slovenskih učiteljev in učiteljic na Štajerskem.“

Ta odsek je imel na velikonočni ponedeljek, 20. aprila t. l., popoldan ob pol 4. uri v posvetovalnici posojilnice sejo. Predsednik tov. Pesek izrazi v svojem nagovoru veselje, da se je pričelo tako živahno gibanje med slov. štaj. učiteljstvom. Vsa slov. štaj. učiteljska društva so že izvolila socialne odseke in večina jih že tudi plodovito posluje. Pozivi in okrožnice, ki jih je učiteljskim društvom razposlal socialni odsek „Zveze“, so našla obilen odziv, kar je nad vse veselo znamenje, in z velikim upanjem smemo zreti v bodočnost.

Tajnik tov. Fr. Šegula je poročal o dosedanjem delovanju. V I. okrožnici se je naznanil vsem slov. štaj. učit. društvom program za to leto. — V smislu 5. točke te okrožnice se je priglasilo precej govornikov z zanimivimi temami, in ta ideja se bo uresničila ter se bo pričelo v naših društvih novo življenje. — Tudi roditeljski sestanki se že marljivo prirejajo, in bomo tej zadevi tudi vbodoče posvečali vso pozornost, ker so roditeljski sestanki važen faktor za napredek prosvete naroda. Kakor smo zvedeli, je naš poziv glede naročnikov in inseratov imel uspeh. Naši stanovski listi so pridobili precej naročnikov, a stremiti moramo, da jih razširimo v najširše sloje naroda. Inseratov ima „Učit. Tov.“ sicer več nego prej, a še dosti premalo, posebno pa malo s Štajerskega, in bo treba v tem oziru štaj. učiteljstvu še storiti potrebno.

Največjo važnost pa je obračal socialni odsek „Zveze“ dosedaj ustanovitvi „Narodne socialne zveze“ ter bo tudi vbodoče posvečal tej zadevi pozornost. V II. okrožnici je odsek pozval štaj. narodno učiteljstvo, naj sodeluje pri ustanovitvi „Narodne socialne zveze“. Sestavili smo pravila ter jih nekaterim vposlali v pregled. Stopili smo tudi v dogovor z „Zvezo narodnih društev na Goriškem“. V posebni okrožnici smo pozvali akademična društva „Tabor“ in „Triglav“ v Gradcu, „Slovenijo“ in „Savo“ na Dunaju, „Ilirijo“ in „Adrijo“ v Pragi ter ferialni društvi „Prosveto“ in „Bodočnost“, da se udeleže posvetovanja o ustanovitvi „Zveze narodnih društev“. Povabili so se na ta sestanek tudi nekateri narodnjaki.

To delovanje je za kratko dobo 5 mesecev obilno, posebno pa, če se še pomisli, da je bilo treba vsepovsod orati ledino, v vsaki zadevi gladiti nov tir.

Iz blagajnikovega poročila posnamemo, da je imel odsek „Zveze“ 40 K dohodkov in 37 K stroškov. Vbodoče čakajo odsek važne naloge ter mu bo treba v izvršitev teh večjih denarnih sredstev.

Nato se je odsek posvetoval o važnih zadevah. Naj omenimo le nekatere.

Ker je upravni odbor „Zveze slov. štaj. učiteljev in učiteljic“ izrazil željo, naj bi imelo slov. štaj. učiteljstvo stalen pevski zbor za prirejanje koncertov in veselic in da bi naj prevzel to zadevo socialni odsek, je ta v svoji seji temu z veseljem pritrdil ter bo storil, kolikor možno, da se to uresniči.

Predsednik tov. Pesek in tajnik tov. Šegula se pooblastita, da storita priprave, da dobi slov. štaj. učiteljstvo stalne igralce diletante, da bo mogel socialni odsek prirejati gledališke predstave. (Začetek v tem oziru je že storjen.)

Ker so učiteljski krožki velike važnosti za povzdigo stanovske zavesti, se sklene priporočiti vsem socialnim odsekom učit. društev,